

Zajímavá pozorování ptáků z oblasti Jeseníků v letech

1999–2001

Interesting observation of birds from Jeseníky Mountains in 1999–2001

Radim KOČVARA

Úvod

V letech 1999–2001 jsem opakovaně navštěvoval v období června až září různé lokality v oblasti Hrubého Jeseníku a blízkého okolí, přičemž jsem zaznamenal několik zajímavých poznatků týkajících se jak zjištění vzácných ptačích druhů, tak nevhedních pozorování v neobvyklé nadmořské výšce či při vysoké hnízdní denzitě.

Výsledky

luňák červený (*Milvus milvus*)

Dne 13. září 1999 jsem spolu s H. OLŠOVSKOU pozoroval dospělého samce při přeletu nad Vysokou holí.

moták lužní (*Circus pygargus*)

Dne 13. července a 9. září 1999 jsem s H. OLŠOVSKOU pozoroval dospělého samce při přeletech nad Vysokou holí.

sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*)

V období 13. až 17. září 1999 jsem s H. OLŠOVSKOU opakovaně pozoroval v okolí Vysoké hole dospělého jedince.

křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

Ve dnech 3. a 4. července 2000 jsem na pastvinách u obce Branná (okres Šumperk) zaznamenal ve výšce 740 m n. m. na ploše 2 km² celkem 12 tokajících samců, což představuje případnou denzitu šesti párů na 1 km². ŠŤASTNÝ et al. (1996) uvádí maximální zjištěnou početnost 2,5 ex. na 1 km².

kulík hnědý (*Charadrius morinellus*)

Dne 17. a 18. září 1999 jsem spolu s H. OLŠOVSKOU pozoroval dva jedince v blízkosti turistické stezky na severozápadním svahu Vysoké hole, 18. 9. též přímo na turistické stezce na severovýchodním svahu. Jednalo se o dospělého jedince a ptáka v prvním roce života. Oba kulíci byli velmi krotcí a dalo se k nim přiblížit až na vzdálenost šesti metrů. Pozorování bylo akceptováno Faunistickou komisí pod číslem 31/1999. Rád bych poděkoval p. OLŠÁKOVI z Hradce Králové, který mě zapůjčil fotoaparát a kulíci tak mohli být vyfotografováni. Snímek je k zhlédnutí na www stránkách České faunistické komise.

Tento druh zde byl pozorován i v průběhu hnízdní sezóny a v předchozím roce (H. OLŠOVSKÁ, V. PAVEL in verb). Hnízdění bylo v Jeseníkách prokázáno pouze v roce 1985, a to na stejné lokalitě (ŠŤASTNÝ et al. 1996), v roce 1999 též na Luční hoře v Krkonoších (www stránky ČFK).

holub doupňák (*Columba oenas*)

Ve dnech 16., 17. a 26. června 2001 byl opakovaně pozorován tokající samec pod vrcholem Točnick u obce Filipovice (okres Jeseník) v nadmořské výšce 950 m n. m. Samec se ozýval ze smíšeného lesního porostu s převahou smrku ztepilého (*Picea abies*) a buku lesního (*Fagus sylvatica*). DROZD (i.l.) in ŠŤASTNÝ et al. (1996) jej uvádí z Jeseníků nejvýše hnízdičního v 790 m n. m., jedná se tedy o nejvýše umístěné pravděpodobné hnízdiště v Jeseníkách. V ČR bylo hnízdění tohoto druhu zaznamenáno nejvýše v 1200 m n. m. na Šumavě (KLOUBEC i.l. in ŠŤASTNÝ et al. 1996).

hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

PROKOP in PYKAL et al. (1990) in ŠŤASTNÝ et al. (1996) ji uvádějí z Jeseníků jako hnízdičící do 800 m n. m. Dne 16. a 26. června 2001 jsem zaznamenal tokajícího samce v mladém porostu smrku ztepilého v nadmořské výšce 925 m n. m.. Jedná se tedy podobně jako u předchozího druhu o nejvýše umístěné pravděpodobné hnízdiště v Jeseníkách.

linduška horská (*Anthus spinoletta*)

Byla pozorována dne 16. června 2001 na vrcholu Červené hory na smilkových holích při sběru potravy a krmení mláďat na hnízdě, další jedinci nebyli pozorováni, pravděpodobně tedy v okolí Červené hory hnízdl pouze jeden pár. Početnost tohoto druhu v Jeseníkách poklesla v 90. letech o 75–80% jak uvádí BUREŠ (i.l.) in ŠŤASTNÝ et al. (1996). Z Vysoké hole je známo, že pokles stále pokračuje, populace je pravděpodobně udržována přílivem imigrantů z jiných lokalit (H. OLŠOVSKÁ in verb).

pěvuška podhorní (*Prunella collaris*)

Hnízdí v Jeseníkách pouze na několika lokalitách, a to na vysokohorských holích se skalními výchozy (ŠŤASTNÝ et al. 1996). Dne 3. června 2001 jsem pozoroval samce na Červené hoře v blízkosti turistické stezky, další dny zde již nebyl pozorován.

rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*)

V období 3. až 26. června 2001 jsem sledoval početnost tohoto druhu v okolí vrcholu Točnick u obce Filipovice (okres Jeseník). V křehkých porostech byl zastížen nejméně, nejčastěji se vyskytoval na pasekách a kalamitních holinách. Nejvíce však byl pozorován nad lesní cestou severně pod Točnickem ve výšce 1050–1175 m n. m., kde byla v řídkých porostech smrku ztepilého s pokryvností do 50% až pasekách zjištěna početnost osm zpívajících samců v úseku 2 km lesní cesty. V přepočtu přibližně čtyři páry na 10 ha porostu. Tento údaj patří k nejvyšším hustotám zjištěným v ČR (ŠŤASTNÝ et al. 1996).

budníček zelený (*Phylloscopus trochiloides*)

Pozorován jen jednou 16. června 2001 zpívající samec kousek od lesní cesty při prameni potoka nad Filipovicemi (okres Jeseník) ve výšce 815 m n. m. Zpěv jsem nahrál na diktafon, jedince jsem také sledoval dalekohledem, a to v mladém smíšeném porostu s převahou buku lesního při jednom z pramenišť vytvářející malý mokřad. Další dny zde již nebyl zastížen. ŠŤASTNÝ et al. (1996) jej uvádí právě z podobných lokalit, prokázané hnízdění je známo pouze v Krkonoších, pravděpodobně hnízdí také v Jeseníkách a Beskydách, kde jej pozorovali FLOUSEK a PAVELKA (l.c.) in ŠŤASTNÝ et al. (1996).

lejsěk bělokřký (*Ficedula albicollis*)

V nízkých polohách běžný druh, v Jeseníkách je uváděn nejvýše z 600 m n. m., kde jej pozoroval DROZD (i.l.) in ŠŤASTNÝ et al. (1996). Dne 4. června 2001 jsem zaslechl zpívajícího samce nad Filipovicemi (okres Jeseník) ve smíšeném porostu smrku ztepilého a buku lesního ve výšce 725 m n. m., jedná se tedy o nejvýše pozorovaného jedince v Jeseníkách. Další dny zde však již nebyl pozorován.

lejsěk černohlavý (*Ficedula hypoleuca*)

Pozorován 4. června 2001 ve výšce 950 m n. m. ve smíšeném porostu smrku ztepilého a buku lesního pod Točnickem u obce Filipovice (okres Jeseník). Samotné zjištění tohoto druhu v Jeseníkách není nikterak zajímavé až na zbarvení pozorovaného jedince. Je známo, že populace ve střední Evropě jsou svrchu šedohnědé a podobají se tak samicím (ŠŤASTNÝ et al. 1996). V mém případě se však jednalo o výrazně černobílého jedince s dalšími znaky i zpěvem typickým pro lejska černohlavého, možnost že se jednalo o křížence je tedy málo pravděpodobná.

Poděkování

Tato práce byla podpořena grantem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MSM 153100012). Rád bych poděkoval H. OLŠOVSKÉ a Z. POLÁŠKOVI za připomínky k textu a úpravě.

Literatura

ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 1996: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985-1989. Nakl. a vydav. H&H, Jinočany.

Summary

Author and H. OLŠOVSKÁ observed the adult Red Kite (*Milvus milvus*) on Vysoká hole in Jeseníky Mountains in September 1999. They observed the Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*) and Montagu's Harrier (*Circus pygargus*) there in July and September 1999 too. On 17th and 18th September they observed on the same locality one adult and one young Dotterel (*Charadrius morinellus*), this species was observed in late spring the same year too and breeding is not eliminated. In Jeseníky was found the highest known breeding locality here of Stock Dove (*Columba oenas*), Turtle Dove (*Streptopelia turtur*) and Collared Flycatcher (*Ficedula albicollis*). Author found high breeding density (6 pairs per 1 km²) of Common Quail (*Coturnix coturnix*) in Branná (Šumperk district) and 4 pairs per 10 ha of Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*) on Točnick hill near Filipovice (Jeseník district). Author introduce interesting observation of another rare species like Water Pipit (*Anthus spinoletta*), Alpine Accentor (*Prunella collaris*), Greenish Warbler (*Phylloscopus trochiloides*) and unusually dark coloured Pied Flycatcher (*Ficedula hypoleuca*) in Jeseníky Mountains.

Kontakt na autora:

Mgr. Radim KOČVARA, Ornitologická laboratoř PFF UP, tř. Svobody 26, 771 46 OLOMOUC;

Tel: 573 355 298, 604 356 795, E-mail: burunduk@seznam.cz

http://www.zoologie.upol.cz/phd_studies.htm